

SĂRBĂTOARE POLITICĂ ȘI FESTIVISM COMUNIST: DE LA MODELUL SOVIETIC LA SPECIFICUL ROMÂNESC. CHIPURI NOI ȘI O NOUĂ SIMBOLISTICĂ: VLADIMIR ILICI LENIN ȘI IOSIF VISSARIONOVICI STALIN

Viviana Capel*

Rezumat: *Articolul încearcă să evidențieze metodele prin care regimul sovietic impus prin teroare s-a legitimat în fața poporului prin manifestări de patriotism extrem, demonstrat în orice împrejurare și sub orice pretext din toate domeniile, politic, cultural, economic și mai ales social. Somptuoasele defilări din preajma Marii Revoluții din Octombrie, din 1 mai Ziua Internațională a Muncii, 9 mai Ziua Victoriei, alături de 8 martie Ziua Internațională a Femeii sau aniversarea zilei de naștere a lui Stalin, au devenit un leitmotiv în pregătirea și desfășurarea sărbătorilor oficiale din calendarul sovietic comunist.*

Sărbătoarea este văzută ca metoda perfectă de socializare, reconciliere. Întotdeauna a apelat la colectivitatea națiunii care se supune autorității suverane.

Celebrările au apărut ca o formă de purificare, epurare și represiune politică a elitelor sovietice care se afirmă în contrast cu restul populației subjucată de sărăcie și lipsuri. Inițiate de Lenin și duse la apogeu de Stalin, sărbătorile au căpătat amploare și legitimitate în fața poporului prin noua ideologie contrară vechiului regim țarist.

Sărbătorirea momentelor prin parade și festivități au devenit o generalitate constantă, al cărei model a fost ulterior împrumutat de toate statele care se aflau în sfera sovietică, atât la nivel european, cât și la nivel global.

Abstract: *This article attempts to highlight patterns wherethrough the Soviet regime which was assert by terror, identified in front of its people using extreme patriotism manifestations in any circumstance and under any occasion in all fields: political, cultural, economical and especially social system. The magnificent parades around the date of October Revolution, the 1st of May – The International Work Day, the 9th May-The Victory Day, alongside the 8th March - The International Woman's Day or the anniversary of Stalin's birth, became a resumption in the processing and development of the official holydays from the Soviet communism calendar.*

The holyday is seen like the perfect method to socialize, to reconsider the political power. It always appealed to nation collectivity that superposed to a sovereign authority.

The celebrations appeared like a form of purification, purge and political repression of the Soviet elite that remarked unlike the rest of the population, enslaved by poverty and indigence. Started by Lenin and drove to zenith by Stalin, the holydays came into a great richness and recognizance in front of the people through the new ideology opposed the old tsarist régime. The act of celebrating the important events with parades and festivities became a constant generality of whom model was subsequently borrowed to all the states found in the Soviet sphere, both European and global level.

Cuvinte-cheie: *Defilare, sărbătoare oficială, ceremonii militare, Marea Revoluție din Octombrie, discurs politic.*

Key-words: *Parade, official holiday, military ceremonies, October Revolution, political speech.*

Despre Marea revoluție bolșevică din 1917 s-a scris foarte mult, fiind văzută ca „Un mare exemplu de eroism, singura soluție salvatoare a rușilor sovietici, opera celor mai buni oameni, făuritori ai istoriei, adevărate genii. Acești oameni excepționali, Lenin și Stalin, au reprezentat cele mai clarvăzătoare spirite care au împrumutat viziunile lui Karl Marx și Friedrich Engel”¹.

Obiectivul primordial al comunismului a fost dorința de a pune monopol pe lume, găsindu-și protecție în Rusia, în urma acțiunilor lui Lenin de transformare a acestei țări într-una de sorginte sovietică. Preluând prin așa numitul geniul lui Lenin rolul de lider comunist al întregii lumi, Rusia devine una din cele mai mari țări comuniste ale lumii. Moartea lui îl determină pe Stalin să îi

* Doctorand, Universitatea „Valahia” din Târgoviște. E-mail: viviana_capel@yahoo.com.

¹ McDowell, Soviet Civil Ceremonies (<https://doi.org/10.2307/1384758>, accesat la data de 17 nov. 2021).

continue opera de comunizare, iar modelul sărbătoririi Marii Revoluții Bolșevice din Rusia va fi preluat și urmat de toate țările comuniste la nivel mondial. Ritualurile de ceremonie sovietice au fost introduse în perioade istorice diferite. Articolul de față elaborează un punct de vedere cu privire la dezvoltarea și generalizarea ceremoniilor, evidențiază caracteristicile descriptive ale celor mai importante ceremonii publice, fără a se insista asupra ceremoniilor private examinând succesul acestora în URSS și impunerea mai apoi a aceluiași model în structurile din România și celorlalte state socialiste ale lumii. Deși pare îndoielnic, cele mai multe ceremonii politice precum aniversarea „Marii Revoluții Socialiste Sovietice din Octombrie”, „Ziua Muncii”, „Ziua Internațională a femeii”, „9 Mai - Ziua Victoriei”, s-au bucurat de o reală atenție din partea autorităților sovietice, fiind organizate și desfășurate într-un cadru pe cât de fastuos, pe atât de atent regizat și artificial.

Întrucât dezvoltarea ceremoniei este creația unei elite conducătoare, aceasta a reflectat scopurile conștiente imediate ale creatorilor săi². De-a lungul timpului, ceremoniile au avut intenția de a întări și de a afirma autoritatea politică sovietică, în scopul de a domina sistemul religios tradițional, pentru a servi ca agenți de socializare și încorporare a normelor morale sovietice și sistemul sovietic și pentru a lega individul de sistemul public. În mod inconștient, ceremoniile pot fi văzute ca sursele primordiale ale stabilității sociale.

Sovieticii au făcut eforturi pentru a crea un sistem ritualic socialist care, potrivit indicațiilor oficialilor, s-a dovedit repede un succes. Astfel, sute de ritualuri civile au fost implementate în URSS foarte ferm, fiecare interpretând funcția sa proprie. Solicitate ca o contrapondere a sărbătorilor religioase, introducerea ritualurilor, sărbătorilor naționale, ceremoniile vieții s-au opus practicilor religioase.

Celebrările au fost un segment al unei explozii de festivități care au urmat sacrificiilor unui popor în timpul primului an de planificare cincinală. Au apărut ca o formă de purificare, epurare și represiune politică a elitelor sovietice care începeau puternic să se afirme în contrast cu restul populației care se lupta cu sărăcia și lipsurile.

Discursul public al bogaților se extinde constant, în detrimentul categoriilor sărace, cărora le este diminuat dreptul la liberă exprimare. Explicația acestui paradox constă în faptul că celebrările erau folosite pentru distragerea atenției de la abuzurile regimului, reprezentau o diversiune a neregulilor existente. Chiar dacă a fost reprezentat sau nu în forma sa obiectivă, reală, discursul celebrărilor a conturat realitățile sociale și a surprins mentalități colective ale aceluiași eveniment. Limbajul oficialilor în societatea sovietică se impune prin cenzură, iar cei care au avut curajul de a susține un discurs public împotriva regimului, au fost arestați, exilați sau uciși. În aceste condiții, populația sovietică fie a acceptat în masă versiunea oficială a unei vieți fericite, fie în urma tratamentelor coercitive extreme, au pretins sau au fost forțați să creadă de frică, existența unei vieți fericite. Ideologia sovietică a evidențiat existența unui nou limbaj politic în propaganda comunistă, căruia oficialii i-au conturat propriile viziuni asupra lumii, externalizându-și identitățile formulate și impunându-le la nivel mondial tuturor aceluia care împărtășeau viziuni politice similare. Școlile de partid au fost transmițătoarele unui nou model de a gândi, iar discursul propagandistic a început să se manifeste mai ales printre grupurile de țărani și muncitori, depărtându-se de deosebirile credință – non-credință, adevăr-neadevăr. Festivitățile nu aveau la bază doar defilările propriu zise dedicate evenimentului. Îndoctrinarea se realiza pe toate căile, prin intermediul presei scrise, mijloacelor audio-vizuale, filmelor documentare, expoziții muzeale, cântece populare și festivaluri, cu rolul de a încorpora cetățenii din toate clasele sociale. În timp, discursurile religioase care coexistau cu cele sovietice au fost minimizezate, discreditate și înlocuite cu sărbătorile sovietice.

Singura sărbătoare de Anul Nou a fost reintrodusă ca o formă de cooptare a practicilor sovietice asociate cu sărbătorile religioase. A fost împrumutat discursul religios, iar paradele semănau cu procesiuni religioase, portretele liderilor erau purtate precum icoanele, iar statuia lui Lenin a devenit centrul sacru al statului sovietic. Noul discurs susținut de o coerciție fizică permitea

² Wilson, 2014, p. 322.

sovieticilor doar o identitate publică, aceea că sunt loiali credincioși regimului. Propaganda sovietică a reprezentat o forță totalizatoare care a creat o populație obedientă în contrast cu discursul oficial. Discursurile festive nu puteau fi folosite doar de un număr restrâns de cetățeni cărora li se permitea exprimarea ideilor în public, promovând astfel legitimitatea și autoritatea regimului. Poporul sovietic a acceptat și s-a identificat în cele din urmă cu termeni precum bunăstarea statului și binele comun și au învățat să vorbească bolșevica atunci când era în interesul lor, dar mulți au păstrat elemente ale propriei viziuni asupra lumii pre-revoluționare.

Discursul politic a fost, de asemenea, folosit pentru detectarea metodelor în care instituțiile și oficialii foloseau sărbătorile pentru exprimarea conflictului de opinii, chiar dacă rar admiteau că erau angajați în discuții contradictorii. În nenumărate cazuri, a fost demonstrat conflictul major între autoritățile centrale și oficialii locali fără importanță la nivel politic. Unii diseminau un discurs propagandistic de celebrare din centru, pe când politicienii regionali sau locali, de multe ori creau un discurs cu un mesaj contrar primilor. Practicile birocratice au fost, de asemenea, bariere pe care discursul guvernamental central nu îl putea trece. Ideile politice centrale erau adesea percepute în mod eronat, deși erau transmise prin mass media. Astfel, emisiunile televizate sau radio, precum și comunicatele pe care oficialii le transmiteau cetățenilor erau decodate greșit. Corupția a evidențiat presiunile și brutalitatea regimului, atitudine care ar fi trebuit să contrasteze cu festivitățile care demonstrau că URSS avea oameni destoinici, un guvern eficient și unit. Ideea de internaționalizare a fost abandonată, iar Stalin s-a concentrat asupra promovării unui puternic discurs patriotic. Festivitățile reprezentau un bun prilej prin care birocrații își dovedeau loialitatea, iar în schimbul serviciilor lor, li se garantau privilegiile. Erau identificate locații sociale și noile ierarhii în formare și era subliniat statusul social în raport cu ceilalți. Festivalurile au modelat astfel relațiile, ierarhia dintre lideri, eroi și cetățeni³.

Din 1930, festivitățile au avut cu greu tendința de a se manifesta în zonele rurale, la orașe politicienii nu garantau controlul efectiv asupra fabricilor, școlilor sau cartierelor de locuințe, iar cadrele de partid și muncitorii erau constant în mișcare. În aceste condiții, organizarea festivităților era deficitară, neglijată, iar birocrații foloseau banii alocați în interes personal. Resursele financiare nu erau suficiente pentru organizarea festivităților, iar sărbătorile erau de fiecare dată celebrate în mod diferit. Stalin a impus o altfel de sărbătoare a evenimentelor marcante. El a considerat că festivitățile erau un comportament potrivit pentru cetățenii sovietici. Spectacolele și puținele oportunități dedicate timpului liber de dinainte de 1930 au devenit spectacole de divertisment sancționate sau interzise oficial. Cetățenii erau acum obligați să înțeleagă superioritatea vieții sovietice.

Omul Nou își face prezența în noile festivități sovietice, cadrele învață cetățenii să fie spontani, astfel încât să poată forma atașamente emoționale cu statul. Politicienii încercau să realizeze legitimități prin recursul la emoții și să mobilizeze cetățenii printr-o atmosferă festivă. Festivitățile erau principalul mijloc de diseminare a ideilor comunismului. Datorită campaniilor politice educaționale, volumului mic al literaturii de specialitate care nu putea fi publicat datorită cenzurii, al activiștilor de partid, festivitățile aveau un rol central. Toate aveau rolul de a învăța populația ce înseamnă să fii un bun bolșevic. Practicile festive și discursurile susțin și legitimează statul și exercită o putere politică asupra cetățenilor⁴. Instituțiile culturale (școli, teatre, biblioteci, chiar și fabrici și uzine), muncitori de toate tipurile, se făceau responsabili de producerea discursului festiv, iar celebrările au fost create sub auspiciile lor. Lenin și Stalin au creat imagini de super-eroi și au definit noțiuni de legitimare a autorității, sperând ca cetățenii să le copieze comportamentul, dar niciodată să nu ajungă la nivelul acestora. Statutul lor impresionant a creat contradicții între faptele lor reale și realizările lor mitice și au înfăptuit ținte imposibil de atins pentru oamenii

³ Petrone, 2000, p. 15.

⁴ Christel, 1981, p. 77.

obișnuți. Sărbătorile l-au legat pe Stalin de eroi, sugerând că toată gloria izvora de la el, el era cel care veghea la binele poporului, era lider preaputernic și atotștiutor, tată, prieten.

„1 mai”, „Ziua Internațională a femeii” au comemorat date sovietice istorice precum Revoluția din Octombrie, moartea lui Lenin. La a treia aniversare a Revoluției din Octombrie a fost organizată o festivitate de masă în onoarea aniversării evenimentului, la care mii de soldați ai Armatei Roșii au participat. Este una dintre sărbătorile planificate la o scară mult mai mare decât celelalte. În sfârșit, și alte noi sărbători și-au făcut loc în calendarul nou sovietic și au fost reflectate între preocupările crescânde ale partidului: Ziua Armatei Roșii, Ziua Forțelor Aeriene, Ziua Navală și altele. Implicarea unui număr uriaș de oameni viza pe de o parte construirea loialității față de partid și de guvern, iar pe de altă parte, oamenii întrețineau atmosfera prin festivitățile și paradele militare și sociale. Inițial, în timpul acestor mitinguri, grupuri de oameni se adunau pentru a asculta cuvântările oficialilor cu privire la sărbătoare. Uneori, cei care s-au distins pentru diferite fapte pentru binele și progresul statului, erau decorați. Mitingurile erau urmate de spectacole și festivaluri de divertisment.

Sărbătorile majore începeau desfășurarea evenimentelor cu o zi înainte și erau urmate în ziua propriu - zisă. La demonstrație participau toți oamenii muncii unui oraș, la fel erau prezente la festivități garnizoanele militare. Demonstrația era reînsoțită în tradiția paradei militare la cel mai înalt nivel de către partidul sovietelor, guvernul, oficialii, militari care stăteau la tribună. Singura sărbătoare, „Ziua Anului Nou” asocia distracția cu mitingurile, fără a avea caracter politic. Calendarul sărbătorilor politice sovietice a fost o strălucită unealtă în reglarea producției economice. Sărbătorile au intensificat conducătorii să împingă planurile de producție să fie cât mai repede îndeplinite, astfel încât realizările lor să le permită fabricilor și întreprinderilor unde lucrau să defileze la paradă. Pe durata sărbătorilor, instituțiile sovietice erau autorizate să cheltuiască sume bănești considerabile, iar uneori administrațiile instituțiilor erau peste măsură de zeloase în devotamentul lor. Spectatorii veneau la Moscova din toate colțurile țării, iar stricta ierarhie și atenta organizare erau principalele moduri de structurare a societății. Ierarhiile se bazau pe o multitudine de factori, inclusiv vârstă, înfățișare, gen, naționalitate, membri de partid, loc de rezidență, statut social, iar poziția persoanelor în cadrul paradei indica statutul său în societate. Crearea ierarhiilor evidenția unele grupuri în dauna altora, demonstrau privilegiile dintre ele, identificau posibile conflicte și tensiuni. Sincronizarea perfectă era o caracteristică de bază a defilărilor sovietice. Mărșăluirea cu precizie a manifestațiilor a avut potențialul de a comunica succesul statului în mobilizarea populației. În URSS au fost cel puțin trei tipuri de parade care au condus la marile demonstrații, și anume: demonstrații politice, exercițiile militare și procesiunile religioase. Demonstrațiile lucrătorilor exprimau nemulțumirea față de nivelul de trai și se manifestau ca o contrapondere a regimului economic și politic, ca o formă de protest.

Paradele staliniste au fost o întruchipare a versiunilor de paradă militară. Deși oficialii au respins conținutul ritualurilor creștine, totuși au adoptat formele lor, procesiunile cu icoanele transformându-se în marșuri cu tablourile conducătorilor. Originile variate ale paradelor i-a determinat să creeze o mare varietate de înțelesuri pentru participanți. Ierarhiile create demonstrau importanța fiecărui membru în cadrul paradei, rutele demonstrațiilor marcau centrele ceremoniale ale orașelor sovietice și paradelor până la un loc central, considerat nucleul puterii sovietice.

Înainte de 1930, vechile centre de putere păstrătoare a unor monumente vechi au fost distruse, pe locul lor fiind ridicate altele noi care să glorifice noul regim. Câteva biserici din Moscova au fost distruse doar pentru ca manifestații din cele șase districte ale capitalei să poată defila toți în același timp. Scopul era redarea uriașei imagini prin care era reprezentată loialitatea simultană din toate direcțiile către Moscova. Piața Centrală era dominată de mausoleul care conținea statuia lui Lenin, iar Stalin își ocupa locul în tribuna de deasupra mausoleului pentru a privi parada. Aproximativ zece mii de oameni, inclusiv lideri ai partidului, oficiali ai guvernului, corespondenți ai presei, alți diplomați și invitați speciali aveau onoarea de a urmări parada alături de Stalin. Audiența era alcătuită din cei mai înalți membri ai elitelor conducătoare, iar cetățenii aveau

onoarea de a apărea la paradă. De la muncitori, militari, studenți, elevi, membrii ai instituțiilor de cultură, delegați din republici non comuniste, toți participau la evenimente. Statutul lor special ca rezidenți ai capitalei îi făcea părtași ai momentului. Atunci când ajungeau în fața mausoleului, comandanții întâmpinau manifestații, iar aceștia scandau lozinci au răspundeau cu puternice urale, aclamând la unison pe Stalin, guvernul și partidul. Două caracteristici ale revoluției Rusiei o disting printre marile revoluții ale lumii. Marea Revoluție rusească a marcat trecerea de la regimul țarist la un nou regim politic condus de Lenin, de la un regim vechi la unul nou”⁵.

Acești 30 de ani de mișcări politice au făcut revoluția să fie mai puțin un moment decât un regim. Comemorările momentului au devenit aspecte vitale pentru legitimarea sistemului politic sovietic și pentru conturarea identităților sale. Prima decadă post revoluționară era absolut crucială deoarece au fost puse principalele fundații ale mitului revoluției. Despre Revoluția din Octombrie nu s-a scris decât mult mai târziu. În 1927, bolșevicii au abolit nouă festivaluri religioase și și-au stabilit propriul calendar rus cu sărbătorile revoluționare precum cele din 22 ianuarie, 12 martie, 18 martie, 1 mai, 7 noiembrie (Revoluția din Octombrie).

Noile ceremonii erau menite să sacralizeze genealogia noului regim în comparație cu vechiul regim. Autoritățile sovietice au stabilit lista instituțiilor responsabile cu organizarea și propaganda Revoluției din Octombrie: Delegația de Istorie a Revoluției din Octombrie și Partidul Comunist (1920-1928), Institutul lui Lenin mai 1924 și Delegația celei de –a 10 aniversări a Revoluției din Octombrie (1926-1927).

La a zecea aniversare a revoluției, oficialii sovietici dau un raport cu privire la ceea ce a fost înfăptuit până atunci și ce mari și dificile sarcini rămân a fi îndeplinite. Jubileul a fost proiectat ca o exprimare a socialismului în lume și pentru a putea preamări și face cunoscute realizările sovieticilor. Fără a face o comparație între cele două regimuri, vechi și nou, jubileul a folosit trei căi media: lecțiile de istorie, cinematografele și ceremoniile revoluționare. Până la sfârșitul primei decade de când se aflau la putere, conducătorii bolșevici intenționau să ofere maselor o poveste coerentă a revoluției și să sublinieze rolul important al partidului. Cărți numeroase au fost publicate la timp pentru celebrările jubileului care spuneau povestea revoluției din Octombrie și a bolșevicilor care erau simpatizanți ai noului Comitet Central al Partidului Comunist. În același timp, cinematografele, prin rolul lor de a transmite prin metode vizuale mesaje mult mai rapid, le-au asigurat sovieticilor o putere mult mai mare prin prezentarea unui mare număr de filme dedicate evenimentului:

„În Octombrie”, „Octombrie Roșu” sau „Octombrie”. Prima ecranizare a filmului „Octombrie” a avut loc pe 7 octombrie 1927. Al zecelea jubileu s-a concentrat asupra ceremoniilor revoluționare sovietice. Spre deosebire de ceremoniile și spectacolele anterioare, precum faimoasa reconstituire din 1920 a „Furtunii de la Palatul de Iarnă” la care au participat mii de spectatori, festivalurile sovietice de la jumătatea anilor 1920 au devenit mult mai centralizate și cu ritualuri mai bine stabilite. Ceremoniile statale se presupuneau că au un sens mai mare, impuneau o disciplină și o ierarhie a celor care stăteau în Piața Roșie pe 7 noiembrie 1927. Noua imagine a paradelor revoluției din octombrie aveau două caracteristici care au persistat până la sfârșitul comunismului sovietic, și anume o distincție clară între conducătorii care stăteau la tribuna de deasupra mausoleului lui Lenin și masele populare care mășăluiau în Piața Roșie, demonstrându-și loialitatea față de linia partidului și față de cultul lui Lenin. Urmând tradiția care s-a instituit în timpul anilor de Război Civil, unitățile Armatei Roșii deschideau festivitățile: „Deodată trompetele au sunat și parada începe. Valuri după valuri de soldați au pătruns în fața monumentului lui Lenin, apoi ei se dispersau și dispăreau pentru ca noi valuri de soldați să apară energetic. După parada militarilor, urmează o impresionantă și interminabilă paradă a oamenilor din republicile Rusiei sovietice, toți trecând prin fața lui Lenin. Din alte trei părți ale imensei piețe, trei râuri roșii de

⁵ Torbakov, Celebrating Red October (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00806765.2018.1447820>, accesat la data de 17 nov. 2021).

oameni continuau să curgă. Orele treceau, străzile erau pline de mulțimi neobosite de oameni care dădeau buzna în piață și defilau. Defilau până târziu în noapte prin fața lui Lenin: pentru a-și manifesta loialitatea și simpatia față de conducător”⁶.

Nu ar trebui subestimată nici semnificația jubileului de 20 de ani al lui Octombrie Roșu așa cum spune Joseph E. Davies, ambasadorul Americii la Moscova, care a inclus într-una din corespondențele lui cu superiorii de la Washington detalii cu privire la acest eveniment la care a fost prezent. El consemna faptul că regimul a reușit să supraviețuiască mai mult de 20 de ani și ca la două decenii de la prima sa aniversare, în 1937 societatea sovietică era destul de diferită de ceea ce fusese cu o decadă mai devreme. Perioada este caracterizată de o societate răvășită din punct de vedere economic, de dislocările și schimbările sociale, de transformările dramatice. Conducătorul țării a declarat solemn că era încântat de victoria socialismului în URSS și a subliniat faptul că adoptarea noii Constituții sovietice în 1936 aducea cu sine o nouă societate sovietică inițiată de Stalin la sfârșitul anilor 1920. Declarându-se el însuși ca un Lenin al zilelor sale, Stalin și-a însușit noul octombrie de-a lungul mării pauze dintre 1929-1933. Era momentul în care trebuiau să celebreze realizările celei de-a doua revoluție din Rusia ca premiu al înțelepciunii și responsabilității ultimului lider sovietic. Stalin însuși anunța în 1935 că „viața va deveni mai bună”, iar jubileul de ceremonie din 1937 reflecta schimbările sociale prin prisma cultului lui Stalin. În acest sens, istoria revoluției și a partidului au fost rescrise, calendarul roșu ajustat și noi filme au fost ecranizate. Ca o realizare a viziunii de construire a socialismului în țară, noul octombrie al lui Stalin a recalibrat vechiul mit al Revoluției din Octombrie.

Cu triumful socialismului în URSS, sovieticii obțineau o putere globală pe care o apărau împotriva capitaliștilor. Orientarea patriotică, împreună cu renașterea unor protagoniști de dinainte de revoluția din Rusia, aleși cu atenție, au așezat în paginile de istorie evenimentele pe care unii cercetători le-au numit noua ideologie națională bolșevică. După demonstrațiile din Piața Roșie, urma o cină festivă dată de Stalin, la care toți demnitarii sovietici și reprezentanții presei erau prezenți. Marea Revoluție socialistă a fost continuată cu recunoașterea a acelor oameni remarcabili care în trecut au luptat pentru independență. Unora dintre ei li s-au reabilitat numele, altora li s-a accentuat rolul de lideri și au fost ridicați la statutul de eroi, iar marii constructori ai statului rus precum Petru cel Mare și Ivan cel Groaznic erau portretizați ca precursori ai lui Stalin. Stalin era văzut acum ca cel mai important om din stat, adevăratul moștenitor al lui Lenin. Propaganda sovietică l-a făcut să apară la jumătatea anilor 1930 ca *Lenin de Azi*. Stalin era figura predominantă a URSS și se încerca demonstrarea unei prietenii și o relație foarte apropiată de Lenin, Stalin fiind văzut ca fiind ca cel mai tânăr apropiat al său. Anii 1945-1947 sunt marcați de momente dificile, când URSS se confruntă cu numeroase distrugerii de după război. Anul 1945 devine anul victoriei, iar anul 1946 este primul an de pace. Era momentul în care se întorceau acasă trupele, oamenii începeau să muncească și să reconstruiască tot ceea ce fusese distrus. „Este anul în care o mare sărbătoare ne așteaptă, anul în care lumea nu a mai văzut un astfel de festival, cel al 30-lea festival al Revoluției din Octombrie”⁷.

Dificilul război masca de fapt, realitatea brutală, întrucât magnitudinea războiului fusese copleșitoare pentru poporul sovietic. Anul 1945 a reprezentat și anul în care mitul lui Octombrie Roșu a fost eclipsat de 9 Mai - Ziua Victoriei. I-au luat câțiva zeci de ani Zilei Victoriei pentru a începe să se diferențieze clar de sărbătoarea lui Octombrie Roșu. Din 1948-1965, Ziua Victoriei nu a fost considerată o zi liberă și nici celebrările sale nu au fost acompaniate de parade militare în timpul celor două decade care au urmat în Piața Roșie cu prilejul paradei militare din 1945. Ambele parade, atât cea din octombrie cât și Ziua Victoriei păreau că reîmprospătează sistemul comunist sovietic. După 1945, 7 noiembrie a devenit ziua unui mit dual, data la care a fost fondat regimul

⁶ Torbakov, Celebrating Red October (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00806765.2018.1447820>, accesat la data de 17 nov. 2021).

⁷ Torbakov, Celebrating Red October (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00806765.2018.1447820>, accesat la data de 17 nov. 2021).

sovietic și data victoriei în marele război patriotic. Este interesant de comparat două festivități din 1947, una care a dus la fondarea statului sovietic și al doilea, comemorarea a 800 de ani de la datarea Moscovei. Festivitățile în onoarea celui de-al 30 jubileu al Revoluției din Octombrie au părut a fi modeste în comparație cu cele dedicate zilei Moscovei. Spre deosebire de ocaziile precedente, nicio comisie specială nu s-a format, Comitetul Central al Partidului Comunist nu a publicat tezele sale, iar oamenii s-au întrebat de ce Stalin a ignorat în 6 noiembrie 1947- sesiunea solemnă a partidului și guvernului devotat sărbătorii și nu a apărut nici a doua zi la demonstrațiile și paradele tradiționale din Piața Roșie. Prin contrast, exact cu două luni mai devreme, sovieticii fuseseră martorii unor extravagante manifestații în onoarea unui altfel de jubileu non revoluționar, 800 de ani de la aniversarea Moscovei. „Festivitățile de două zile au inclus tot felul de activități care au început cu un mare miting în Moscova și care au avut loc la Teatrul Bolșoj sâmbătă, 6 septembrie Festivitățile au fost finalizate cu 20 de salve de artilerie”⁸.

În mod remarcabil, celebrările Moscovei au fost încununate de o mișcare simbolică, dezvelirea comemorativă al monumentului presupusului fondator al orașului, prințul Jurij Dolgorukij. Era pentru prima dată când autoritățile au decis să comemoreze o figură istorică ce nu avea nimic de-a face cu ideologia lui Lenin sau mișcarea comunistă. Presa este cea care oferă cele mai multe informații referitoare la desfășurarea paradelor militare, comemorarea diferitelor evenimente, precum 7 noiembrie, Marea Revoluție Socialistă Sovietică. Prin intermediul corespondenților trimiși special la Moscova cu ocazia acestui eveniment, ziarele românești descriu într-un mod extrem de fidel parada pusă în scenă cu prilejul acestei manifestații, fiind inclusiv surprins mentalul colectiv al vremii și atmosfera în care se succed evenimentele.

Astfel, pregătirile încep încă din ajun, când capitala este decorată de muncitorii care împodobesc clădirile. Peste tot au fost puse pancarte pe care se pot citi mesaje dedicate evenimentului cu prilejul unui anumit număr de ani. În locațiile culturale, la teatre, cluburi, palatele culturii din Moscova au loc întâlniri ale oamenilor care fac bilanțul glorios al ceea ce comuniștii sovietici și nu numai numeau întrecerea socialistă.

Muncitorii de la colectivele întreprinderilor primesc steagul roșu și diplome de onoare. Obiectivele utopice proslăvesc rezultatele muncitorilor din districtul Stalin care au îndeplinit în aprilie 1949 programul în cadrul planului cincinal și care ținesc la a depăși volumul producției prevăzut pentru anul 1950 cu cel puțin un procent de 25%. Apropierea sărbătorilor și importanța desfășurării acestora reprezintă un bun prilej de a elogia volumul de muncă al diferitelor fabrici și uzine, precum fabrica de încălțăminte „Comuna din Paris” care a realizat planul prevăzut peste normă, cu un surplus de peste 225.000 perechi de pantofi. Același lucru este evidențiat în cazul țesătoriei de mătase „Trandafirul Roșu”, care și-a depășit planul cu 75.000 metri de țesătură. „Bunăstarea și belșugul nu pot fi evidențiate decât amintind bogata aprovizionare din magazine cu îmbrăcăminte, încălțăminte și alte mărfuri, iar în magazinele alimentare se observă o abundență de alimente, fiind menționat că programul de muncă s-a mărit special cu prilejul acestui eveniment, înregistrându-se creșteri semnificative ale vânzărilor”⁹. Teatrele pregătesc repetițiile care vor fi prezentate cu prilejul acestor sărbători, iar în cluburi și palatele culturii au loc ultimele pregătiri pentru festivalurile artistice. Festivitățile de la 7 noiembrie de la Moscova demonstrează forța politică de care se bucură URSS. Ziarul „Scânteia” din noiembrie 1949 prezintă un reportaj editat de Sorin Toma care reproduce în cadrul unei conferințe telefonice sărbătoarea moscovită. Programul manifestațiilor este prezentat după un interval orar bine stabilit. Pentru a evidenția grandiozitatea evenimentelor, sunt prezentate activitățile festive care se desfășoară încă de la primele ore ale dimineții și care debutează cu emisiunile radio care proslăvesc regimul și care sunt amplificate prin megafoanele amplasate pe străzi. Cele mai mici detalii, de la decorarea orașului, descrierea muzicii, chiar și descrierea sentimentelor moscoviților sovietici și a prietenilor poporului

⁸ Torbakov, Celebrating Red October (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00806765.2018.1447820>, accesat la data de 17 nov. 2021).

⁹ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1573, 5 noiembrie 1949, pp. 1-2.

sovietic sosiți la Moscova cu prilejul acestui eveniment sunt prezentate într-o manieră falsă și exagerată. Străzile sunt dominate de portretele conducătorilor sovietici, iar în Piața Roșie, pe masiva clădirea Muzeului Istoric de la intrarea în Piață, este expus un imens portret al lui Stalin. Conducători ai partidului și ai guvernului sunt prezenți în fața muzeului Lenin, iar de la tribuna oficială sunt urmărite defilările armatei și muncitorilor. Marea clădire din față care formează una dintre cele două laturi lungi ale Pieței Roșii este decorată, la fel ca și zidurile Kremlinului și catedrala Vasăli Blajenit¹⁰.

La mijloc se remarcă imensitatea a două portrete ale lui Stalin și Lenin. Piața este înțesată de mari panouri roșii care alternează cu lozinci, iar mesajele lor reprezintă salutul sovieticilor adresat celorlalte state socialiste ale lumii, care luptă pentru democrație și socialism. Lozincile lor se adresează partizanilor păcii lumii. Din toate reiese un mesaj clar, măgulitor, care exprimă sentimentele admirative pentru URSS, grandoarea lui Stalin, pentru poporul rus și patria sovietică. Din cadrul festivităților, nu pot lipsi momentele în care sunt decorați soldații sovietici alături de care stau mareșalii care au fost și ei decorați cu ordinele „Gloria” și „Victoria”. Decorațiile cu Ordinul Războiului de apărare a patriei vorbește despre capacitatea poporului rus de a înfrânge orice dușman. Pentru un cadru mult mai fastuos, piața era împodobită cu medalioanele care reprezentau stelele URSS. Este descrisă impresionanta clădire în care activa consiliul de miniștri. Stilul său arhitectural are un design special, cu linii verticale ca niște coloane, cu aripi albe, laterale neîmpodobite, iar în centru, de sus și până mai jos din jumătatea clădirii atârână șase steaguri uriașe de catifea, formând o draperie, iar aici sunt expuse portretele lui Lenin și Stalin¹¹. Pe o clădire similară, la fel de impunătoare aflată pe aceeași arteră centrală, o inscripție proslăvește pacea în lume. Nu este omis amănuntul cu privire la programul de muncă al magazinului central universal, ca și al celorlalte magazine din capitalele sovietelor, care vor fi deschise până târziu și care, cu prilejul acestui eveniment, vor fi bogat decorate și pline de mărfuri de calitate superioară. A doua zi, duminică, 6 noiembrie, ora 8 seara, pregătirile continuă, fiind descrisă clădirea din Piața Roșie și medalioanele cu ordinele Gloria și Victoria care străluceau. „Au fost aduse tunurile în fața clădirii telegrafului de pe strada Gorki, principala stradă a capitalei, iar becurile care decorează piața își schimbă culorile, în timp ce pe fațada din colț a clădirii au fost realizate decorațiuni sub forma unor focuri de artificii care cad în cascadă”¹². În ziua festivităților, emisiunile radio își încep programele cu emisiuni care descriu cursul evenimentelor, iar sovieticii erau convinși că și alte popoare comuniste ale lumii ascultau știrile. Pe 7 noiembrie, în tribunele din Moscova, erau prezenți reprezentanți ai Chinei, Coreei, Republicii Democrate Germania, care urmăreau festivitățile desfășurate pe mai mult de cinci ore. Liniștea solemnă din Piața Roșie este întreruptă de furtuna de ovații ale participanților care salută sosirea lui L. M. Molotov, Georgy Malenkov, Lavrenti Pavlovici Beria, Kiliment Efremovici Voroșilov, Nikolai A. Bulganin, Lazar M. Kaganovici, Andrey A. Andreev, Alexei N. Kossîghin, P. C. Poromarenco, G. M. Popov, M. F. Skiriayov, la tribuna de granit a mausoleului. La orele 10 dimineața, ministrul forțelor armate al URSS, mareșalul Al. Vasilievski apare călare în Piața Roșie. După ce primește raportul generalului colonel Pavel A. Artemiev, comandantul trupelor din regiunea militară Moscova, mareșalul Al. Vasilievski trece în revistă trupele aliniate pentru paradă, felicitând pe soldați și ofițeri cu prilejul celei de-a 32 a aniversare a revoluției din Octombrie. Din rândurile coloanelor perfect aliniate, se înalță un „Ura!” puternic. După trecerea în revistă, ministrul forțelor armate, s-a înapoiat în Piața Roșie și a rostit o cuvântare adresată trupelor aliniate în Piață și tuturor oamenilor muncii din URSS. Au urmat salve de artilerie trase în cinstea mării sărbători. Perioada glorioasă a forțelor armate ale URSS începe parada militară în cinstea lui 7 noiembrie 1949 descrisă astfel: „În urma celor 100 de trompeți și toboșari, coloana Academiei Militare Frunze intră în Piața Roșie, deschizând parada militară. Această Academie care instruește pe viitorii ofițeri ai armatei sovietice a fost decorată cu trei

¹⁰ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 2.

¹¹ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 2.

¹² *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 2.

ordine: Ordinul Lenin, Steagul Roșu și Ordinul Suvorov cls. I. Coloana are înfrunte pe comandantul academiei, gen. Colonel Tvetiaiev, erou al URSS. Zgomotul motoarelor avioanelor se aude deasupra coloanelor și cele două parade de pe uscat și din aer se contopesc în una singură. La mică înălțime, trece avionul comandantului escortat de aparatele de luptă. Acest avion este pilotat de comandantul paradei aeriene general colonel de gardă de aviație, Vasăli Stalin. Urmează bombardierele grele. Trec avioanele rapide de luptă”. Parada se deschidea cu defilarea armatei, despre care, în cuvântările sale, Al. Vâșinski spunea că este o pavăză în lume¹³.

În timpul paradei, nu au mers pe jos decât academiile și școlile militare, grănicerii și marina. Infanteriștii au defilat pe motociclete și au fost prezenți în camioane. Armata sovietică dorea să se mândrească cu cele mai moderne tancuri și tunuri. În Piața Roșie toți soldații, marinarii și aviatorii mergeau într-o cadență ireproșabilă. Infanteria sovietică defilează în Piața Roșie cu baionete și grenade de mână, trec infanteriștii sovietici. Defilarea trupelor pedestre se încheie cu tineri elevi ai școlii militare Suvorov și ai Școlii navale Nihimov.

„Fanfara își schimbă ritmul când apare cavaleria în Piața Roșie, muzica este acoperită de uruiul motoarelor. Prin Piața trec mașini rapide, șiruri de motociclete solide de fabricație sovietică, camioane purtând infanteriști și camioane care trag după ele tunuri. Tunurile antiaeriene deschid drumul coloanelor de artilerie. După tunurile de 75 și 155 mm, vin Katiușele cu obuzele lor. Pe măsură ce mărimea tunurilor crește, camioanele care le trag fac loc tractoarelor. Pentru ca tunurile sunt prea mari, acestea sunt transportate în piese detașate de câte două sau trei camioane mari. După tractoarele artileriei, piața se umple de tancuri. Tancurile rapide T34, artileria de asalt, crucișătoarele terestre Iosif Stalin. Ele au încheiat parada militară care omagia puterea sovietelor”¹⁴.

De la defilări nu lipsesc nici spectacolele aeriene cu celebrele avioane fără elice, cu aripi îndreptate cu unghiul ascuțit înapoi, identificate ca fiind avioanele rachetă. Defilează apoi prin fața tribunelor oficiale vestitele Katiușe, cu obuze reactive, apoi artileria sovietică și tancurile IV Stalin. Demonstrația forțelor armate odată încheiată, urmează defilarea muncitorilor din Moscova. Sunt prezente șase coloane care răspund cu urale lozincilor strigate de crainic la microfon. Anterior defilaseră în paralel prin fața mausoleului lui Lenin de unde urmăriseră festivitățile conducătorul partidului și reprezentanții guvernului. În fața lor, grupul de muncitori a trecut aplaudând, defilând și salutând cu buchete de flori, strigând: „Pentru Tovarășul Stalin! Ura!”¹⁵.

Mulți dintre cei care participă la paradă vin cu soțiile și copiii pentru a-și demonstra solidaritatea și loialitatea față de conducător și față de politica partidului. Pe rând trec apoi muncitorii fabricilor și uzinelor din Moscova, pentru care un astfel de eveniment era pe cât de stresant, pe atât de obositor, întrucât ei știau că momentul era un prilej în care erau obligați să muncească suplimentar pentru demonstrarea depășirii planului cincinal – măcar în actele oficiale și programele propagandistice. În acest sens, pancartele uzinei chimice Stalin raporta partidului și poporului sovietic faptul că planul cincinal a fost atins în trei ani și zece luni. Astfel uzina de cauciuc a raportat finalizarea target-ului în doi ani și zece luni. Ca o caracteristică comună, fiecare fabrică se mândrește cu brigăzile ei și cu calitatea excelentă a produselor. Sunt purtate portretele conducătorilor, ai guvernului, ai marilor stahanoviști precum: Pavel Bicov, Ciutkin Rosiiski, Pavlov Lisenko.

Subjugarea culturii noului regim politic este evidențiată prin aservirea intelectualilor, oamenilor de știință, care, alături de muncitori și țărani colhoznici participă la defilări. Grupuri de profesori sunt întâmpinați de crainic prin urale precum „Pentru profesoria sovietică! Ura!”.

La capătul opus al pieței, muncitoarele unei fabrici de textile răspund cu „Ura!”. Urmează defilările Universităților. Universitatea din Moscova în frunte cu studenții care duc portretul lui Lomonosov și o mare pancartă cu imaginea clădirii cu 26 etaje a viitoareii lor universități ce va fi clădită pe dealurile Lenin. O coloană de colhoznici poartă o pancartă care arată pe Stalin cu

¹³ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 3.

¹⁴ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1574, 6 noiembrie 1949, p. 1.

¹⁵ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1574, 6 noiembrie 1949, p. 2.

inscripțiile „Și seceta o vom învinge” sau „Noi nu putem aștepta binefacerile naturii, trebuie să i le smulgem”. Sunt cuvintele lui Miciurin, devenite lozınca colhoznicilor sovietici. Femeile care defilează poartă pancarte cu lozinci: „Mame din toată lumea, luptați pentru pace!”, iar crainicul anunță: „Pentru eroicele femei sovietice: Ura!”¹⁶.

Femeile ridică mâna în semn de salut. Coloana de elevi ai școlilor de meserii poartă uniforma neagră la care au accesoriizat flori roșii. După amiaza, spre orele 16, demonstrația s-a terminat, dar grupuri de oameni încă sunt pe străzi. Fanfarele se aud din nou și manifestațiile continuă cu defilarea olimpicilor și sportivilor. Drapelele roșii, portretele, pancartele purtând lozinci ale Comitetului Central al Partidului Comunist al URSS sunt pretutindeni. În fruntea coloanelor diferitelor sectoare defilează 24. 000 sportivi. Fabricile și uzinele au îndeplinit înainte de termen prevederile anuale în cinstea mării aniversări, iar oamenii de știință și literatură, artă, intelectualii din Moscova nu pot lipsi de la paradă. Coloanele de manifestații poartă portretele președintelui Poloniei Boleslav Bierut și președintelui consiliului de miniștri, Iosif Cyankiewicz, președintelui Republicii Cehoslovace, Clement Gottwald și al primului ministru, Antonin Zapotocky, președintelui consiliului de miniștri al Republicii Populare Bulgaria, Vasil Kolarov și secretarul Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, Vâlco Cervenkov, secretarul general al Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc în Republica Populară Ungară, Mathias Rakosi, președintelui Prezidiului Republicii Populare Ungare, Arpad Szakasics și a primului ministru Istvan Dobi, secretarul general al C.C. al Partidului Muncitoresc Român, Gh. Gheorghiu Dej și a primului ministru al Republicii populare Române, dr. Petru Groza, Primului ministru al republicii populare Albania, Enver Hodja și președintelui adunării naționale a R.P. Albania, Omer Nishani. Pancarte și panouri poartă saluturi pentru chinezi, coreeni, mongoli. La acestea se adaugă portretele fruntașilor francezi Maurice Thorez, italianul Palmiri Togliatti, americanului William Foster și englezului Harry Pollitt. În timp ce defilează coloana sectorului Sverdlov, este remarcată emblema Teatrului Mare. Coloana oamenilor artei – colectivul Teatrului mic decorat cu ordinul Lenin, colectivul Teatrului de artă din Moscova și Colectivul teatrului care poartă numele sovietului Moscovei. Defilează prin fața mausoleului colectivul Academiei Unionale de Științe Agricole VI Lenin, fiindu-i conferită cea mai înaltă decorație a guvernului Lenin cu prilejul aniversării a 20 de ani de la înființarea ei. Oamenii muncii din sectorul Proletarski poartă mii de panouri, lozinci, pancarte, diagrame. În fruntea coloanei sunt muncitorii uzinei de automobile Stalin decorați cu Ordinul Lenin și Steagul Roșu al muncii. Pentru ei este important pentru că exact pe 7 noiembrie 1924, primele 10 automobile produse de această uzină au luat parte la parada din Piața Roșie. Manifestația a durat aproximativ 5 ore și au participat peste 100 000 oameni¹⁷.

„În jurul orelor 20, în ciuda frigului din noiembrie, pe străzi, se aude din nou, muzica. Moscoviții mănâncă înghețată și dansează. În piața Manejului s-a ridicat o scenă împodobită cu secera și ciocanul și steaua făcută din lumini roșii. Ansamblul Aripile Sovietelor oferă mai multe reprezentații. La 20.40 oamenii merg spre Piața Roșie deoarece la orele 21, tunurile Kremlinului dau salutul. Când ceasul turnului Spaskaya anunță orele 21, tunurile încep să bubuie, reflectoarele se îndreaptă în sus și în jos, luminând poporul, sau imensul portret al lui Stalin. Se estimează că sunt prezenți peste 200 000 oameni. De pe clădirile înalte, țâșnesc rachete multicolore, acesta fiind salutul capitalei socialiste adresat mării sărbători”¹⁸.

Presa relatează despre faptul că a doua zi ambasadorul URSS transmite mesaje de mulțumire la felicitările primite din partea diferitelor organizații de masă, instituții de cultură și oameni ai muncii, Astfel, cu prilejul sărbătoririi aniversării mării revoluții socialiste din octombrie, ambasadorul S.I. Kavtaradze a transmis: „Aduc mulțumiri tuturor organizațiilor și persoanelor care

¹⁶ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1574, 6 noiembrie 1949, p. 1.

¹⁷ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 6.

¹⁸ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949, p. 6.

au felicitat ambasada URSS în RPR în legătură cu cea de-a 32 a aniversare a Marii Revoluții Socialiste sovietice din Octombrie”¹⁹.

Sărbătoarea de 1 Mai este descrisă în același fel și se desfășoară sub același tipic. De mult mai mică importanță, totuși. Această sărbătoare nu cunoaște întru totul fastul și grandoarea sărbătorii dedicate Marii Revoluții Bolșevice din Octombrie. Cu toate acestea, piețele și străzile au fost decorate în cele 25 de raioane ale orașului, din Piața Roșie. Defilarea marinarilor din gardă și a elevilor școlii maritime militare au fost aplaudate în deschiderea festivităților. În pas de cadență trece infanteria unităților de cavalerie. Stalin este întâmpinat cu ovații și aplauze. În fața mausoleului lui Lenin se înalță portrete uriașe ale bolșevicilor și ale statului sovietic: Lenin și Stalin. În tribuna mausoleului urcă Stalin, iar cei prezenți îl întâmpină cu aplauze. Cu el urcă Viaceslav M. Molotov, Gheorghii M. Malencov, Leventi Pavlovici Beria, C. E. Vorosilov, Artem Ivanovici Micoian, Lazar M. Caganovici, Nicolai A. Bulganin, A. A. Andree, Nikita S. Hrusciov, Aleksei N. Cosâghin, N. M. Șvernici și alții. „La orele 10 festivitatea începe, pe poarta turnului Spaski iese călare generalul dearmată S. M. Ștemenko șeful marelui stat major al Armatei Sovietice. După ce primește raportul comandantului paradei, generalul Ștemenko trece în revistă trupele. Salută ostașii și îi felicită cu ocazia zilei de 1 Mai. Apoi, Ștemenko descalcă și urcă la tribună, la microfon se adresează o cuvântare soldaților Forțelor Armate ale URSS, poporului, oaspeților din străinătate. Începe defilarea trupelor după tradiție cu elevii Academiei Militare M.V. Frunze, apoi Academia de ingineri de Aviație N. E. Jukovski decorată cu ordinul Lenin și Drapelul Roșu”²⁰.

În rânduri drepte, trec trupe militare apoi artileria trasă de cai, apoi în piață apar ostașii diviziei de gardă M. I. Calinin -Taman, decorată cu drapelul Roșu și ordinul Suvorov. 34 de ostași din divizie au primit titlul de erou al URSS. În urma motocicliștilor, trec automobile cu pușcași. Continuă defilările artilerie, iar în urma pieselor antiaeriene trec celebrele Katiușa- aruncătoare de mine. Apoi, artileria anti-tanc. Parada aviației – trece avionul conducător cu patru motoare escortat de patru avioane de vânătoare cu reacție. Avionul cu patru motoare este condus de comandantul paradei militare, general-colonel de gardă Vasili I. Stalin. Trec apoi avioanele de bombardament comandate de colonelul de garda S. M. Romanov, erou al US. De după Muzeul de Istorie apar escadrilele de vânătoare, iar avioanele de tip Iliușin își desfășoară zborul. În paralel, la sol, se desfășoară parada unităților militare în pas de cadență. După elevii academiei de Artilerie F. E. Dzerjinski și elevii Academiei militare de trupe blindate și mecanizate I.V. Stalin, trec marinarii flotei navale. Demonstrația sărbătorească continuă cu defilarea oamenilor muncii din Moscova.

După paradă, în Piața Roșie au intrat coloane de muncitori. Steagul sovietului din Moscova a fost distins cu ordinul Lenin și era purtat de renumitul stahanovist Nicolai Alexeevici Rossiiski, maestru-șef al uzinei Calibr, deputat al Sovietului Suprem al URSS. Steagul este însoțit de un grup de oameni ai muncii, printre care deputații Sovietului Suprem Blajenov, mecanic al depoului Triaș, Ciutkih, ajutor de maestru al combinatului din Crasnoholm și alții. Defilează și Lidia Corabelnikovo, muncitoare la fabrica Comuna din Paris. Demonstrația este deschisă de tineri sovietici, prima dată trec copii, tinerii pionieri care duc portretul lui Stalin și ghirlande cu flori care alcătuiesc cuvintele Slavă lui Stalin. Apoi trec 120 de stegari, 24 000 sportivi, muncitori din cele 12 raioanele Moscovei. Deasupra manifestanților se înalță portretele lui Lenin și Stalin. Pe miile de pancarte și panouri roșii se văd chemările pentru 1 Mai ale Partidului Bolșevic. Se aude “Ura!” Toți manifestanții au drapele pe care sunt scrise cuvinte de salut pentru R.D. Germană, China, etc. Sunt, de asemenea, purtate portretele conducătorilor Chinei, Germaniei, Ungariei, Bulgariei, Coreei, Vietnamului și altor țări comuniste ale lumii. Trec apoi coloanele Ministerului Agriculturii, apoi reprezentanții teatrului de Artă Gorki, toți ținând panouri cu denumirea spectacolelor distinse cu premiul Stalin: „Drum liber”, „Învingătorii”, „Umbră străină”. Colectivul Mosfilm care reprezenta

¹⁹ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1579, 12 noiembrie 1949, p. 1.

²⁰ *Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1579, 12 noiembrie 1949, p. 4.

cinematografiile purta panouri cu scene mărite din filmele Căderea Berlinului sau Bătălia de la Stalingrad²¹.

Ziua de 8 martie nu trece fără a fi sărbătorită, deși importanța acesteia este mai puțin semnificativă. La 8 martie, Organizația de partid, Sovietul Orașenesc și organizațiile de mase din Moscova împreună cu reprezentanții Armatei Sovietice au ținut o întrunire festivă la Teatrul Mare pentru a sărbători Ziua Internațională a Femeii. La prezidiu au fost prezenți membri ai Biroului politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Bolșevic al URSS. în frunte cu Stalin. Ecaterina Furșaeva, secretară a organizației din Moscova a prezentat un raport asupra zilei internaționale a femeii. Federația Democrată Internațională a Femeii joacă un rol de frunte în lupta pentru pace, democrație și socialism²². Alegerea reprezentanților în Sovietul Suprem este descris prin telefon de redactorul Sorin Mladoveanu. Simplitate plină de măreție: „Fâlfâie steaguri, alături de portretul lui Stalin sunt purtate portretele membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C. Încă de dimineață, o bună parte din populația orașului a trecut pe la urne, iar acum moscoviții cutreieră străzile orașului. Se aud cântece populare care aparțin tuturor popoarelor sovietice și se cântau melodii ale compozitorilor Glinka, Ceikovski, apoi o parte din Simfonia Eroică a lui Beethoven. Sunt deschise muzeele, teatrele, librăriile, cinematografele. Sunt expuse lozinci luminate de becuri, cu mesajul „Slavă marelui Stalin!”. Teatrul Mare este împodobit cu becuri, hotelul Moscova este luminat cu proiectorul, iar între ele se află portretul lui Stalin. Pe scenă sunt dansatori, actori, teatru de păpuși, în piața Revoluției²³.

Nu mai puțin importantă a fost sărbătorirea zilei de 9 mai. La a V-a aniversare este prezentat Ordinul de zi al Ministrului armatei URSS, Alexandr Vasilievski ca ziua victoriei poporului sovietic asupra Germaniei Hitleriste. În uzinele, întreprinderile, instituțiile de învățământ, cluburile muncitorilor și palatele culturale din Moscova, Kiev, Minsk, Baku, Riga, Chișinău și alte orașe, au fost organizate conferințe, festivaluri, mitinguri la care au participat Eroii marelui război. Au fost organizate expoziții consacrate Armatei sovietice și realizărilor lor. În orașe au avut loc festivaluri populare și concursuri sportive în cinstea evenimentului, au rulat filme: *Căderea Berlinului*, *Tânăra Gardă*, *Neînfricații*. Seara la Moscova și în capitalele Republicii Unionale Leningrad, Stalingrad, Sevastopol, Odessa, Kaliningrad, Lvov s-au tras 30 de slave de tun în cinstea acestui eveniment. Cu toții, soldați, sergenți, ofițeri, generali, au aclamat Armata Sovietică. Au strigat: „Trăiască poporul, guvernul, conducătorul!”²⁴. De asemenea, este prezentat ordinul de zi al Ministrului Marinei Militare al URSS, I. Iumașev, care se adresează ofițerilor, generalilor și amiralilor, purtând aceleași mesaje ca și anteriorul său²⁵.

Sărbătoarea este văzută ca metoda perfectă de socializare a maselor, de reconciliere. În orice moment al istoriei, sărbătorile au făcut apel la colectivitatea unei națiuni care se supun, de obicei unei autorități suverane.

Zilele de sărbătoare ieșeau din cotidian, în cadrul acestora se cunoșteau activități colective, reprezentări și simboluri, iar devotamentul participanților putea fi măsurat prin desfășurarea paradelor, exprimarea reală sau impusă a sentimentelor în mentalul colectiv al vremii, raportat la evenimentul trăit. Sărbătorile nu erau doar ocazia comuniunii de a se reuni, ci și descărcarea emoțională a colectivității. Confiscarea politică și ideologică a sărbătorilor, ceremoniilor, aniversărilor, a reprezentat un aspect semnificativ al ultimelor două secole.

Sărbătorirea momentelor prin parade și festivități au devenit o generalitate constantă, care, al cărei model a fost ulterior împrumutat de toate statele care se aflau în sfera sovietică, atât la nivel european, cât și la nivel global.

²¹ *Scânteia*, seria III, an XIX, nr. 1724, joi, 4 mai 1950, pp.1, 3, 4.

²² *Scânteia*, seria III, an XIX, nr. 1680, sâmbătă, 11 martie 1950, pp. 3-4.

²³ *Scânteia*, seria III, an XIX, nr. 1683, miercuri, 15 martie 1950, p. 1.

²⁴ *Scânteia*, seria III, an XIX, nr. 1730, vineri, 12 mai 1950, pp. 3-4.

²⁵ *Scânteia*, seria III, an XIX, nr. 1730, vineri, 12 mai 1950, p. 4.

BIBLIOGRAFIE

Presă

- Scânteia*, seria III, an XVIII, nr. 1573, 5 noiembrie 1949.
Scânteia, seria III, an XVIII, nr. 1574, 6 noiembrie 1949.
Scânteia, seria III, an XVIII, nr. 1577, 10 noiembrie 1949.
Scânteia, seria III, an XVIII, nr. 1579, 12 noiembrie 1949.
Scânteia, seria III, an XIX, nr. 1724, 4 mai 1950.
Scânteia, seria III, an XIX, nr. 1680, 11 martie 1950.
Scânteia, seria III, an XIX, nr. 1683, 15 martie 1950.
Scânteia, seria III, an XIX nr. 1730, 12 mai 1950.

Lucrări generale

- Christel, L. 1981. *The rites of rulers: Ritual in Industrial society: The Soviet case*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Macici, M. 1992. Grefa comuniștilor în România. *Memoria*, nr. 6, Uniunea scriitorilor din România. Comunismul văzut din interior.
- McDowell, J. 1974. Soviet Civil Ceremonies. *Journal for the Scientific Study of Religion* 13, no. 3 (1974): 265–79, <https://doi.org/10.2307/1384758> (accesat la data de 17 nov. 2021).
- Petrone, K. 2000. *Life has become more joyous, comrades. Celebrations in the time of Stalin*, Bloomington: Indiana University Press.
- Torbakov, I. 2018. *Celebrating Red October: A story of the Anniversaries of the Russian Revolution, 1927-2017*, Scando-Slavica.
- Wilson, L. 2014. The sovietization of commemoration – the antireligious and ideological functions of Soviet Secular life-Cyclerituals. *Hist 407*, Professor Julie Hesster.